

Analiza została przygotowana w ramach projektu COMDENT pod tytułem “Developing communication competences among medical doctors with specialization in dentistry” współfinansowanego ze środków Programu ERASMUS+ Unii Europejskiej.

Wyrażone w niniejszej publikacji opinie są poglądami jej autorów. Treści prezentowane w publikacji nie są tożsame z oficjalnym stanowiskiem instytucji Unii Europejskiej.

Opracowanie zostało przygotowane przez: KIKO Business Solutions, Mind Master Creative, SYNOLIC Ltd , ÖTZ-NLP & NLPt.

Wszelkie prawa zastrzeżone. © Projekt COMDENT: KIKO Business Solutions, Mind Master Creative, SYNOLIC Ltd , ÖTZ-NLP & NLPt.

Żadna część opracowania nie może być wykorzystywana bez pisemnej zgody autorów publikacji.

Więcej informacji o projekcie: www.comdent.co

Biuro projektu:

KIKO Business Solutions
Zebra Tower
Ul. Mokotowska 1
00-640 Warszawa

e-mail: info@comdent.co

www.comdent.co

Międzynarodowa analiza porównawcza modelu nauczania lekarzy dentystów w kontekście komunikacji dla Polski

Oddajemy w Państwa ręce:

Rozszerzony rozdział dotyczący Polski stanowiący część publikacji „Międzynarodowa analiza porównawcza modelu nauczania lekarzy dentystów w kontekście komunikacji”.

Analiza zawiera informacje na temat danych statystycznych dotyczących dentystów i studentów stomatologii oraz systemu edukacyjnego – w kontekście komunikacji między dentystą a pacjentem – w wybranych państwach europejskich.

Badania przeprowadzono w czterech krajach europejskich przez KIKO Business Solutions z Polski, Mind Master Creative z Rumunii, SYNOLIC Ltd z Grecji i ÖTZ-NLP & NLPT z Austrii. W programie Unii Europejskiej został wybrany zespół eksperckich instytucji (ze specjalizacją w obszarach komunikacji, edukacji i projektów międzynarodowych), który prowadzi transeuropejskie badania mające na celu rozwój i wzmocnienie umiejętności komunikacyjnych lekarzy dentystów.

Niniejsze międzynarodowe badania stanowią część innowacyjnego projektu dofinansowywanego ze środków Unii Europejskiej: „Doskonalenie umiejętności komunikacyjnych wśród lekarzy dentystów” (akronim: COMDENT).

Głównym celem projektu jest opracowanie programu szkoleniowego dla lekarzy dentystów oraz metodologii jego stosowania w obszarze komunikacji z pacjentem, ze szczególnym naciskiem na pracę z pacjentem z lękiem przed zabiegami stomatologicznymi.

Poniższy dokument zawiera polskie tłumaczenie pierwszego rozdziału publikacji, poświęconego danym z Polski opracowanym przez KIKO Business Solutions.

Część I: Raport z danymi statystycznymi na temat lekarzy dentystów oraz opisem systemu nauczania stomatologii w Polsce, opracowany przez KIKO Business Solutions

Spis treści

1. Dane statystyczne na temat lekarzy dentystów w Polsce.....	4
1.1. Płeć i wiek lekarzy dentystów wykonujących zawód	6
2. Dane statystyczne na temat studentów i absolwentów kierunku lekarsko- dentystycznego w Polsce	7
3. System edukacyjny lekarzy dentystów w Polsce	8
3.1. Podstawowe zasady formalne studiowania	8
3.2. Istniejące uczelnie kształcące na kierunku lekarsko-dentystycznym	9
3.3. Edukacja uniwersytecka w obszarze komunikacji z pacjentami.....	10
3.4. Obowiązkowe praktyki w trakcie studiów.....	11
3.5. Egzamin dyplomowy.....	11
4. Kształcenie podyplomowe lekarzy dentystów w Polsce	11
4.1. Obowiązkowy staż podyplomowy	11
4.2. Specjalizacje dentystyczne.....	12
4.3. MBA jako studia podyplomowe adresowane do lekarzy dentystów	14

1. Dane statystyczne na temat lekarzy dentyistów w Polsce

Z danych Centralnego Rejestru Lekarzy w 2014 roku do Naczelnej Izby Lekarskiej należało 39 679 dentyistów (dodatkowo 605 osób miało podwójne prawo wykonywania zawodu), z czego 34 893 wykonywało zawód (dodatkowo 454 osoby miały podwójne prawo wykonywania zawodu).

Zestawienie liczbowe lekarzy dentyistów wg województwa miejsca zameldowania

Województwo	Lekarze dentyści wykonujący zawód	Lekarze z podwójnym prawem wykonywania zawodu
Dolnośląskie	3 024	12
Kujawsko-pomorskie	1 261	11
Lubelskie	2 103	12
Lubuskie	791	6
Łódzkie	2 676	46
Małopolskie	3 250	33
Mazowieckie	5 675	112
Opolskie	665	8
Podkarpackie	1 578	7
Podlaskie	1 383	29
Pomorskie	2 106	11
Śląskie	3 883	93
Świętokrzyskie	1 048	6
Warmińsko-mazurskie	907	3
Wielkopolskie	2 809	52
Zachodniopomorskie	1 632	11
Brak informacji lub nieznany kod	102	2
Razem	34 893	454

Tabela została opracowana na podstawie danych: Centralny Rejestr Lekarzy RP, 09.01.2015, <http://www.nil.org.pl/rejestry/centralny-rejestr-lekarzy/informacje-statystyczne>

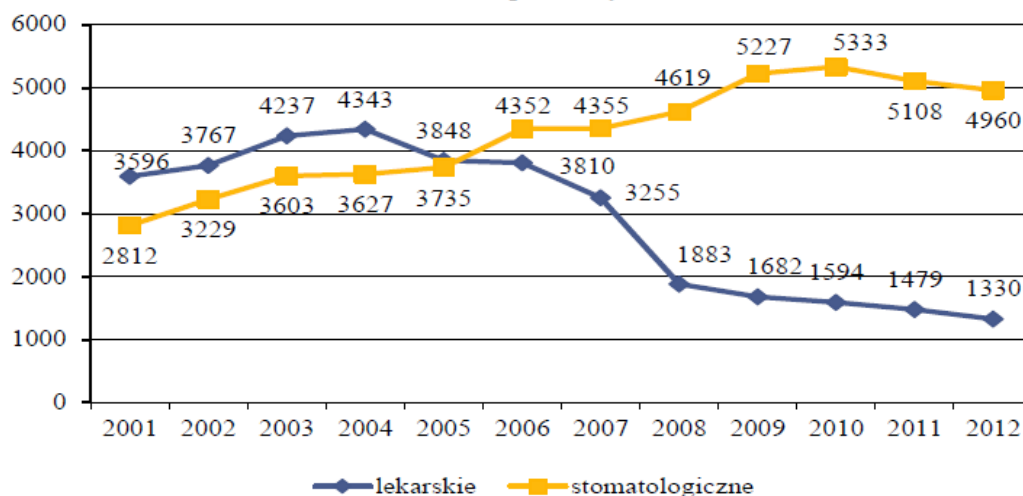
Z raportu OECD „Health Care Resources” wynika, że w 2012 roku zbliżona liczba dentyistów w Polsce miała uprawnienia wykonywania zawodu (38 848), z czego praktykujący dentyści stanowili 12 491 osób, a dentyści profesjonalnie aktywni w swoim zawodzie – 13 549.

	2009	2010	2011	2012
Praktykujący lekarze dentyści	12 169	12 549	13 033	12 491
Dentyści aktywnie wykonujący zawód	12 894	13 600	14 103	13 549
Lekarze dentyści mający prawo wykonywania zawodu	36 945	37 616	38 335	38 848

Tabela została opracowana na podstawie danych: Health Care Resources, OECD.StatExtracts

Z raportu GUS „Zdrowie i ochrona zdrowia w 2012 r.” wynika, że w latach 2001 – 2010 systematycznie wzrastała liczba praktyk stomatologicznych realizujących świadczenia ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w ramach środków publicznych. Od 2011 roku po 10 latach wzrostu widoczna jest tendencja spadkowa w zakresie liczby praktyk stomatologicznych finansowanych ze środków publicznych. W 2012 roku funkcjonowało 4960 takich praktyk.

Wykres 29. Praktyki lekarskie i stomatologiczne realizujące świadczenia finansowane w ramach środków publicznych w latach 2001 - 2012

Źródło: Zdrowie i ochrona zdrowia w 2012 r., Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2013.

1.1. Płeć i wiek lekarzy dentystów wykonujących zawód

Zestawienie liczbowe lekarzy dentystów wg wieku i płci

Płeć	Przedział wiekowy	Lekarze dentyści wykonujący zawód	Lekarze z podwójnym prawem wykonywania zawodu
Mężczyźni	...do 25	136	0
	26-30	1 195	5
	31-35	1 129	15
	36-40	1 068	43
	41-45	1 137	54
	46-50	1 108	43
	51-55	746	29
	56-60	695	25
	61-65	498	11
	66-70	291	13
	70 i więcej	429	19
Razem		8 432	257
Kobiety	...do 25	420	0
	26-30	3 030	1
	31-35	2 896	20
	36-40	2 796	29
	41-45	3 038	43
	46-50	3 612	23
	51-55	3 004	32
	56-60	2 308	17
	61-65	2 349	12
	66-70	1 380	5
	70 i więcej	1 628	15
Razem		26 461	197

Tabela została opracowana na podstawie danych: Centralny Rejestr Lekarzy RP, 09.01.2015, <http://www.nil.org.pl/rejestry/centralny-rejestr-lekarzy/informacje-statystyczne>

- **Płeć dentystów pracujących w Polsce**

Z zestawienia liczbowego lekarzy dentystów w Polsce wg wieku, płci i tytułu zawodowego [09.01.2015, Centralny Rejestr Lekarzy RP] wynika, że obecnie w Polsce do wykonywania

zawodu dentysty ma prawo 35 347 osób, z czego 8 689 (24,6%) stanowią mężczyźni. Jest więc to w Polsce zawód zdecydowanie sfeminizowany.

- **Struktura wieku dentystów wykonujących zawód w Polsce (do 45 roku życia)**

Najmłodsza grupa wiekowa wyróżniona w zestawieniu [09.01.2015, Centralny Rejestr Lekarzy RP] – do 25 roku życia – stanowi 1,6% (556 osób) pracujących w Polsce dentystów, co jednoznacznie wskazuje, że pracę w tym zawodzie większość osób zaczyna w wieku po 25 roku życia. Spośród osób mających prawo do wykonywania zawodu dentysty w Polsce 12% (4 231 osób) znajduje się w przedziale wiekowym 26-30 lat; 11,5% (4 060 osób) w przedziale 31-35 lat; a następne 11,1% (3 936 osób) w przedziale 36-40 lat; a następne 12,1% (4 272 osób) w przedziale 41-45 lat.

łącznie w Polsce w grupie wykonujących zawód dentystów w wieku 26-45 lat znajduje się 16 499 osób, co stanowi 46,7% wszystkich polskich dentystów.

2. Dane statystyczne na temat studentów i absolwentów kierunku lekarsko-dentystycznego w Polsce

W ciągu ostatnich lat nabór na pierwszy rok studiów na wydziałach stomatologicznych w Polsce opiewał na ok. 1200 słuchaczy. W wykazie Council of European Dentists pod względem liczb studentów w stosunku do liczby mieszkańców Polska jest na 11 miejscu z 29 europejskich państw (1 student stomatologii przypada w Polsce na 31,3 tys. mieszkańców; dla porównania: w Rumunii na 12,4 tys., a w Holandii na 67,9 tys.). Natomiast w zestawieniu bezwzględnej liczby studentów stomatologii Polska z liczbą 1231 słuchaczy zajmuje czwarte miejsce za Niemcami, Rumunią i Hiszpanią.

Liczba absolwentów stomatologii w Polsce w ciągu ostatnich lat waha się między 700 a 1000 osób rocznie. W 2014 roku na kierunku lekarsko-dentystycznym uzyskało dyplom 809 osób (raport Council of European Dentists, zob. tabela poniżej).

Dane statystyczne na temat studentów i absolwentów stomatologii w Polsce, Rumunii, Grecji i Austrii

Państwo	Polska	Rumunia	Grecja	Austria
Liczba mieszkańców w milionach	38,5	22,2	10,7	8,2
Liczba studentów na tysiąc mieszkańców	31,3	12,4	42,8	49,7
Liczba uniwersytetów medycznych	10	10	2	4
Medyczne uniwersytety publiczne	10	8	2	3
Medyczne uniwersytety prywatne	0	2	0	1
Roczny nabór na stomatologię	1 231	1 800	250	165
Liczba dyplomów	809	1 700	275	119
Odsetek kobiet na studiach stomatologicznych	80	70	62	65
Czas trwania studiów (w latach)	5	6	5	6

Tabela została opracowana na podstawie danych: Raport Council of European Dentists, za: *Liczba studentów stomatologii w UE - Polska w środku stawki*, 13.01.2015, <http://www.infodent24.pl/edudentpost/liczba-studentow-stomatologii-w-ue-polska-w-srodku-stawki,102308.html>

3. System edukacyjny lekarzy dentystów w Polsce

3.1. Podstawowe zasady formalne studiowania

Aby uzyskać tytuł i uprawnienia lekarza dentysty w Polsce, należy ukończyć studia na kierunku lekarsko-dentystycznym (*szczegółowe informacje na temat systemu edukacji – zob. następne punkty w tej części opracowania*).

- **Czas trwania studiów:** 5 lat
- **Tryb studiów:** stacjonarny lub niestacjonarny
- **Egzamin wstępny:** nie (*zob. szczegóły rekrutacji w punkcie poniżej*)

- **Procedura rekrutacja:** wyniki matury (zależnie od uczelni przedmioty: chemia, biologia, matematyka, fizyka)
- **Podstawowy zakres przedmiotów na kierunku lekarsko-dentystycznym:**

biochemia, biologia, chemia, prawo i etyka w stomatologii, pierwsza pomoc medyczna, histologia, cytofizjologia i embriologia, anatomia człowieka, protetyka, nauczanie przedkliniczne (stomatologia zachowawcza), bezpieczeństwo pracy i ergonomia w stomatologii, stomatologia społeczna, fizjologia człowieka, zdrowie publiczne, dentysta, psychologia kliniczna, implanty, mikrobiologia i immunologia, medycyna katastrof i ratunkowa, radiologia, materiałoznawstwo stomatologiczne, chirurgia i onkologia, pediatria, patomorfologia, choroby wewnętrzne, farmakologia, stomatologia zachowawcza z endodoncją, chirurgia stomatologiczna, stomatologia szczecin, neurologia, stomatologia dziecięca i profilaktyka stomatologiczna, radiologia stomatologiczna, ortodoncja, chirurgia szczękowo-twarzowa, otorynolaryngologia, choroby błon śluzowych, gerostomatologia, choroby przyzębia, stomatologia wieku rozwojowego

3.2. Istniejące uczelnie kształcące na kierunku lekarsko-dentystycznym

W Polsce znajduje się 10 uczelni medycznych (wszystkie publiczne), które oferują kształcenie na kierunku lekarsko-dentystycznym. Są to następujące placówki:

- Akademia Medyczna im. Piastów Śląskich we Wrocławiu (www.am.wroc.pl)
- Gdański Uniwersytet Medyczny (www.amg.gda.pl)
- Pomorska Akademia Medyczna w Szczecinie (www.pam.szczecin.pl)
- Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach (www.slam.katowice.pl)
- Uniwersytet Medyczny w Białymstoku (www.umb.edu.pl)
- Uniwersytet Jagielloński w Krakowie (www.uj.edu.pl)
- Uniwersytet Medyczny w Lublinie (www.umlub.pl)
- Uniwersytet Medyczny w Łodzi (www.umed.lodz.pl)
- Uniwersytet Medyczny im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu (www.ump.edu.pl)
- Warszawski Uniwersytet Medyczny (www.wum.edu.pl)

3.3. Edukacja uniwersytecka w obszarze komunikacji z pacjentami

Uniwersytety medyczne w Polsce oferują (lub oferowały w poprzednich latach akademickich) w swoich programach na kierunku lekarsko-dentystycznym pojedyncze zajęcia, w ramach których jest poruszana tematyka komunikacji z pacjentami. Niektóre kursy są obowiązkowe, a pozostałe fakultatywne.

Poniżej znajduje się wykaz wybranych kursów, które były organizowane na polskich uczelniach (*dane pozyskano z oficjalnych stron internetowych uczelni, podanych w punkcie powyżej*):

- Pomorska Akademia Medyczna w Szczecinie
 - Empatia w medycynie (zajęcia fakultatywne na I roku)
 - Praktyka lekarza rodzinnego i lekarza stomatologa – co warto zapożyczyć? (zajęcia fakultatywne na I roku)
- Uniwersytet Medyczny w Białymstoku
 - Psychologia lekarska (obowiązkowe zajęcia na II roku)
 - Profesjonalizm w medycynie (obowiązkowe zajęcia na II roku)
- Uniwersytet Jagielloński w Krakowie
 - Psychologia lekarska (obowiązkowe zajęcia na II roku)
- Uniwersytet Medyczny w Łodzi
 - Psychologia lekarska (obowiązkowe zajęcia na I roku)
 - Strategie antystresowe (obowiązkowe zajęcia na I roku)
 - Komunikacja interpersonalna w gabinecie stomatologicznym (zajęcia fakultatywne na II roku)
- Warszawski Uniwersytet Medyczny
 - Psychologia lekarska z elementami socjologii (obowiązkowe zajęcia na I roku)
 - Podstawy psychologii lekarskiej (obowiązkowe zajęcia na I roku)
 - Porozumienie z pacjentem: komunikacja i wzajemny stosunek (zajęcia fakultatywne dla studentów różnych lat)

3.4. Obowiązkowe praktyki w trakcie studiów

W ramach zajęć praktycznych realizowanych w okresie wakacyjnym proponuje się odbycie 640 godzin praktyk według schematu 16 tygodni x 40 godzin. Szczegółowe zasady i formę odbywania praktyk ustalają poszczególne uczelnie.

Praktyka pielęgniarska	2 tygodnie po I roku studiów	80 h
Praktyka lekarska na chirurgii ogólnej, internie lub na chirurgii szczękowo-twarzowej	2 tygodnie po I roku studiów	80 h
Praktyka asystentki stomatologicznej	4 tygodnie po II roku	160 h
Praktyka stomatologiczna – procedury manualne	4 tygodnie po III roku	160 h
Praktyka kliniczna – procedury kliniczne	4 tygodnie po IV roku	160 h

3.5. Egzamin dyplomowy

W 2013 r. Lekarsko-Dentystyczny Egzamin Końcowy (LDEK) zastąpił Lekarsko-Dentystyczny Egzamin Państwowy (LDEP). LDEK to egzamin ogólnopolski organizowany przez Centrum Egzaminów Medycznych. Wyniki LDEK stanowią kryterium kwalifikacyjne na specjalizacje lekarskie.

Do Lekarsko-Dentystycznego Egzaminu Końcowego mogą przystąpić:

- o absolwent studiów na kierunku lekarsko-dentystycznym;
- o lekarz dentysta stażysta;
- o lekarz dentysta posiadający prawo wykonywania zawodu.

LDEK to test składający się z 200 pytań. Aby uzyskać pozytywny wynik, należy zdobyć co najmniej 56% maksymalnej liczby punktów.

4. Kształcenie podyplomowe lekarzy dentystów w Polsce

Kształcenie podyplomowe lekarzy dentystów w Polsce obejmuje kursy publiczne i komercyjne, staż, studia podyplomowe, szkolenie specjalizacyjne oraz inne szkolenia.

4.1. Obowiązkowy staż podyplomowy

Ustawa z dnia 28 kwietnia 2011 r. o zmianie ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentystry (Dz.U. 2011 r. nr 113, poz. 658) wprowadziła zmiany w kształceniu dentystrów, w tym likwidację stażu podyplomowego i włączenie praktycznego nauczania w zawodzie dentystry na etapie studiów. Po raz ostatni staż podyplomowy dla zawodu dentystry zostanie zorganizowany 1 października 2016 r.

Obecnie odbycie stażu podyplomowego jest warunkiem uzyskania prawa wykonywania zawodu dentystry. Obejmuje on przede wszystkim staż cząstkowy w dziedzinie stomatologii (z uwzględnieniem stomatologii zachowawczej i stomatologii dziecięcej, periodontologii, ortodoncji, chirurgii stomatologicznej, protetyki stomatologicznej) oraz medycyny ratunkowej, a także szkolenie w zakresie orzecznictwa lekarskiego, bioetyki i prawa medycznego. Staż lekarza dentystry trwa 12 miesięcy.

4.2. Specjalizacje dentystryczne

Lekarz dentystra uzyskuje tytuł specjalisty w określonej dziedzinie po odbyciu szkolenia specjalizacyjnego oraz po zdaniu Państwowego Egzaminu Specjalizacyjnego (PES) albo po uznaniu za równoważny tytułu specjalisty uzyskanego za granicą (źródło: Ministerstwo Zdrowia, <http://www.mz.gov.pl/>).

Dziedziny specjalizacji dostępne w polskim systemie edukacyjnym dla lekarzy dentystrów:

- Specjalizacje dentystryczne podstawowe
 - Chirurgia stomatologiczna
 - Ortodoncja
 - Periodontologia
 - Protetyka stomatologiczna
 - Stomatologia dziecięca
 - Stomatologia zachowawcza z endodoncją (w tym stomatologia ogólna I st.)
- Specjalizacje dentystryczne i lekarskie (podstawowe/inne):
 - Epidemiologia
 - Higiena i epidemiologia
 - Oświata zdrowotna

- Pedagogika medyczna
- Zdrowie publiczne
- Chirurgia szczękowo-twarzowa (specjalizacja dostępna jako: dentystyczna podstawowa, lekarska szczegółowa oraz dla osób z podwójnym prawem wykonywania zawodu)

Czas trwania specjalizacji: chirurgia szczękowo-twarzowa – 5 lat; pozostałe specjalizacje – 3 lata.

Według zestawienia liczbowego lekarzy i lekarzy dentystów wg dziedziny i stopnia specjalizacji [31.12.2014, Centralny Rejestr Lekarzy RP] spośród specjalizacji dentystycznych podstawowych wśród osób wykonujących zawód najwięcej osób ma uprawnienia w dziedzinie Stomatologii zachowawczej z endodoncją (12 042), a następnie w Chirurgii stomatologicznej (1 846), Protetyce stomatologicznej (1 461) i Ortodontji (1 158).

Dziedzina specjalizacji	Liczba specjalistów	Liczba specjalistów I st.	Razem
Chirurgia stomatologiczna	839	1 007	1 846
Ortodontcja	1158	0	1 158
Periodontologia	443	0	443
Protetyka stomatologiczna	1 461	0	1 461
Stomatologia dziecięca	509	256	765
Stomatologia zachowawcza z endodoncją (w tym stomatologia ogólna I st.)	1 585	10 457	12 042
Chirurgia szczękowo-twarzowa (dentystyczna podstawowa, podwójne prawo)	314	0	314

Opracowano na podstawie: Zestawienie liczbowe lekarzy i lekarzy dentystów wg dziedziny i stopnia specjalizacji, Centralny Rejestr Lekarzy RP, stan na dzień 31.12.2014.

Kwestie naboru i odbywania specjalizacji dentystycznych regulują: *Ustawa z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty* (Dz. U. 2011 nr 277 poz. 1634) oraz *Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 2 stycznia 2013 r. w sprawie specjalizacji lekarzy i lekarzy dentystów* (Dz.U. z 2013 r., poz. 26).

4.3. MBA jako studia podyplomowe adresowane do lekarzy dentystów

Do osób zarządzających i planujących zarządzać placówkami stomatologicznymi kierowane są studia podyplomowe. Z oferty polskich uczelni warto wyróżnić studia oferowane przez SGH i ALK.

➤ **Szkoła Główna Handlowa, Podyplomowe Studia Zarządzania Organizacjami Ochrony Zdrowia**

Pierwsza edycja studiów odbyła się w 1999 roku. Studia zostały uruchomione wkrótce po wprowadzeniu reformy ochrony zdrowia w Polsce w odpowiedzi na zapotrzebowanie kadry menedżerskiej ochrony zdrowia na pozyskiwanie i poszerzanie wiedzy w zakresie zarządzania placówkami ochrony zdrowia. Bazując na doświadczeniu Zakładu w zakresie szkoleń i studiów podyplomowych dla innych sektorów gospodarki, opracowano program studiów nakierowany na kształcenie menedżerów ochrony zdrowia, który cały czas ewoluuje wraz ze zmieniającymi się potrzebami edukacyjnymi kadry menedżerskiej. Wykładowcami są pracownicy Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie, pracownicy innych uczelni oraz praktycy z zakresu ochrony zdrowia. Studia ukończyło do tej pory ponad 500 osób.

Celem Studiów jest przekazanie słuchaczom obszernej wiedzy z zakresu zarządzania organizacjami zajmującymi się ochroną zdrowia. Absolwenci Studiów będą dobrze przygotowani do kierowania podmiotem leczniczym lub inną organizacją związaną z ochroną zdrowia w warunkach szybko wzrastającej konkurencji na rynku usług medycznych. W trakcie zajęć słuchacze mają okazję nie tylko wysłuchać wykładów, ale również wziąć udział w zajęciach warsztatowych, które pozwolą im na kształtowanie umiejętności niezbędnych w codziennym zarządzaniu organizacją. Ponadto studia pozwalają na wymianę poglądów i doświadczeń oraz nawiązanie kontaktów przydatnych w pracy zawodowej.

Program studiów obejmuje łącznie 176 godzin zajęć dydaktycznych podzielonych na pięć bloków tematycznych, obejmujących przekrój zagadnień związanych z nowoczesnym zarządzaniem podmiotami leczniczymi w obecnych warunkach w Polsce:

Blok I Prawne problemy funkcjonowania organizacji ochrony zdrowia (32 godziny)

- system ochrony zdrowia w Polsce
- prawne aspekty działania podmiotów leczniczych
- podstawy prawne działania spółek handlowych
- prawo pracy
- odpowiedzialność kierowników podmiotów leczniczych

Blok II Rynek usług medycznych (52 godziny)

- analiza rynku usług medycznych
- strategia działania na rynku usług medycznych
- restrukturyzacja podmiotów leczniczych
- marketing na rynku usług medycznych

Blok III Organizacja i zarządzanie podmiotem leczniczym (60 godzin)

- realizacja strategii – zarządzanie zmianą
- psychologia zarządzania
- zarządzanie przez jakość
- negocjacje
- komunikacja z interesariuszami
- zarządzanie informacją w podmiocie leczniczym
- zarządzanie prywatną placówką medyczną
- fundusze Unii Europejskiej
- ubezpieczenia w opiece zdrowotnej
- zarządzanie relacjami z NFZ

Blok IV Zarządzanie finansami w podmiocie leczniczym (28 godziny)

- podstawy rachunkowości organizacji ochrony zdrowia
- metody oceny przedsięwzięć inwestycyjnych
- biznes plan
- współpraca podmiotu leczniczego z bankiem

Seminarium dyplomowe: 4 godziny

➤ **Akademia Leona Koźmińskiego, MBA dla Kadry Medycznej**

Studia adresowane są szczególnie do obecnej i przyszłej kadry kierowniczej zakładów opieki zdrowotnej, pracowników NFZ i innych instytucji-dysponentów środków na opiekę zdrowotną, przedstawicieli władz i pracowników administracji państwowej oraz samorządowej, odpowiedzialnych za kształtowanie i realizację polityki zdrowotnej.

Program studiów ma zapewnić słuchaczom:

- przekazanie nowoczesnej wiedzy w zakresie zarządzania, ekonomii i finansów, z uwzględnieniem specyfiki ochrony zdrowia
- znajomość polskiego systemu opieki zdrowotnej na tle rozwiązań zagranicznych,
- stworzenie podstaw metodologicznych do samodzielnego studiowania i analizowania i rozwiązywania problemów w zakresie ochrony zdrowia,
- poznanie skutecznych technik zarządzania
- zdobycie i doskonalenie praktycznych umiejętności kierowniczych

Absolwenci otrzymują dyplom uznawany w środowisku kadry kierowniczej i przedsiębiorców, potwierdzający posiadanie wysokich kwalifikacji menedżerskich, sprzyjający dalszej karierze zawodowej.